

سرخرطومی پسته

نجمه زین الدینی

کارشناس ارشد حشره شناسی

خسارت بیشتری می‌زنند. این حشره تا زمانی که جوانه‌ها باز نشده‌اند از جوانه تغذیه می‌کنند. با باز شدن خوشه تغذیه آفت کم شده همچنین تحمل درخت بالاتر رفته و خسارت کمتری می‌بیند در این زمان آفت خسارت خود را زده و مبارزه دیر شده است.

مبارزه و کنترل

شخم محل زندگی لارو این حشره روشی موثر در کاهش جمعیت آفت است. بدین منظور شخم به طور منظم و تا کنار تنه‌ی درختان در پاییز و زمستان تأثیر معنی‌دار در تلفات حشره دارد. البته با توجه به قدرت پرواز و جابجایی حشرات کامل، مبارزه زراعی (شخم) باید در سطح وسیع انجام گیرد.

برای مبارزه شیمیایی با این آفت ابتدا باید از جمعیت بالای آفت اطمینان حاصل شود. بدین منظور بایستی صد سرشاخه با دقت و به صورت تصادفی بررسی و شاخه‌های آلوده شمارش شوند. در صورتی که در ۲۵ تا ۳۰ درصد سرشاخه‌ها این آفت مشاهده گردید بایستی مبارزه شیمیایی انجام شود (این نرم مبارزه تجربی است و پایه علمی ندارد). زمان مبارزه با این آفت از تورم جوانه تا قبل از باز شدن جوانه‌ها است. بایستی سرشاخه‌ها هدف اصلی سمپاشی قرار گیرند. سم دیازینون به نسبت ۱،۵ لیتر در هزار لیتر آب مؤثر بوده و در صورتی که ۱ تا ۲ لیتر روغن به همراه سم استفاده شود دوام سم افزایش می‌یابد.

ابهامات

این آفت دارای ابهاماتی است که جای کار و تحقیق دارد از جمله:

- بیولوژی دقیق آفت از جمله دامنه تحرک و تغذیه آفت همچنین زیستگاه بعد از مهاجرت از درخت پسته و مکان زمستان‌گزینی

- ارتباط بین رطوبت نسبی و جمعیت آفت

- ارتباط بین نوسانات دمایی و رشد جمعیت آفت

- آستانه خسارت اقتصادی آن

زیست‌شناسی

حشرات کامل سرخرطومی معمولاً در اندازه‌های مختلف روی درختان پسته دیده می‌شوند. طول عمر آنها هم نسبتاً زیاد است. لاروها پوسیده‌خوار هستند و از مواد آلی پوسیده مانند بقایای علف‌های هرز، برگ‌های پسته ریخته شده در زیر درختان و سایر مواد آلی تغذیه می‌کنند. حشرات کامل از اواخر فروردین در زیر فلس‌های باقیمانده از جوانه‌های باز شده تخم‌گذاری می‌کنند. لاروها پس از خروج از تخم درون خاک آفتاده و در محل‌های پوشیده از مواد آلی اعم از بقایای گیاهی و کودهای حیوانی در زیر سایه انداز درختان پسته زندگی می‌کنند.

این آفت در سال یک نسل دارد و زمستان را به صورت حشره کامل در خاک (مخصوصاً خاک‌های سبک و شنی) و پناهگاه‌های زمستانه می‌گذراند. معمولاً به تغذیه دسته جمعی علاقه زیادی دارد (در یک سرشاخه چند حشره کامل تغذیه می‌کند) و جوانه‌ها را نصفه می‌خورند (شکل ۲). حشره کامل خسارت‌زا است.

شکل ۲- خسارت سرخرطومی پسته

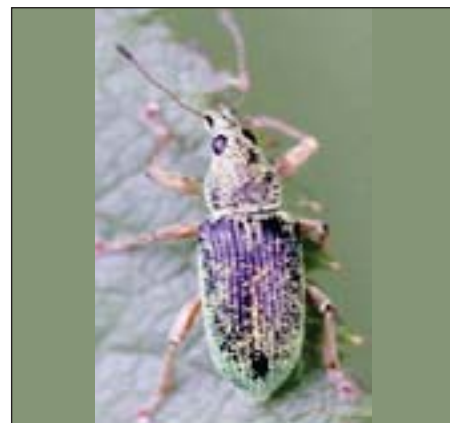
خسارت آفت

مهمترین مرحله خسارت‌زایی آفت، زمانی است که تبدیل به حشره کامل شده باشد. اواخر اسفند و اوایل بهار روی درختان مستقر شده و از جوانه‌های رویشی و زایشی تغذیه می‌کند. همچنین حشرات کامل در مرحله تبدیل گل به میوه از لبه برگ‌ها به مقدار کمی تغذیه می‌کنند. قدرت پرواز حشرات بالغ کم است. در رقم‌هایی که زودتر سبز می‌شوند، معمولاً

سرخرطومی پسته در گروه آفات درجه سوم قرار می‌گیرد که در سطح پسته کاری‌های کشور و از جمله پسته کاری‌های استان کرمان مشاهده شده است. در بسیاری از موارد به حضور این آفت توجه نمی‌شود، ولی حشرات کامل این آفت قدرت تغذیه بالایی دارند و به جوانه‌های رویشی و زایشی خسارت زیادی وارد می‌کنند. خسارت آفت روی رقم‌های زود گل مانند کله‌قوچی بیشتر است. از آنجایی که جلوی سر این حشرات خرطومی شکل است، آن را سرخرطومی می‌نامند. کشاورزان این آفت را به نام گاوخدا می‌شناسند.

شکل‌شناسی

این حشرات از راسته سخت‌بالپوشان می‌باشند. حشره کامل، سوسک قهوه‌ای مایل به خاکستری رنگ به طول ۷ تا ۵،۵ میلی‌متر و عرض ۳ تا ۲ میلی‌متر است (شکل ۱). ظهور حشرات کامل روی درختان پسته همزمان با باز شدن جوانه‌های گل و تقریباً مصادف با دهه اول فروردین است. حشرات کامل از جوانه‌های گل و برگ تغذیه می‌کنند. هر حشره ماده بطور متوسط روزانه حدود ۱۴ عدد تخم می‌گذارد. تخم به رنگ سفید غیر شفاف و کشیده به صورت دسته‌های ۱۰ تا ۲ تایی کنار هم چیده می‌شوند. طول دوره خارج شدن از تخم‌ها در حدود ۲ هفته زمان می‌برد. تخم‌ها بیضی شکل و کشیده و به طول ۰،۸ میلی‌مترند، ابتدا شیری رنگ بوده و به تدریج سیاه‌رنگ می‌شوند. لاروها سفید رنگ، بدون پا و بطول ۱ میلی‌متر هستند، که پس از خروج از تخم به داخل خاک نفوذ می‌کنند.

شکل ۱- حشره کامل سرخرطومی پسته